

Helsingfors/Mariehamn 25.2.2019

Nr 6/19

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
20.12.2018, nr 251/2018.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om vissa komparationer till kommunerna finansåret 2018, antagen av lagtinget 20.12.2018.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen innehåller bestämmelser om fördelningen av komparationer som under finansåret 2018 ska betalas till kommunerna.

Lagstiftningsbehörigheten

Lagtinget tillkommer enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt, närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet och kommunerna tillkommande skatter, medan rikets lagstiftande organ enligt 27 § 36 punkten i sagda lag förbehållits skattelagstiftningen i övrigt. I landskapets behörighet ingår att inta bestämmelser om komparation av uteblivna skatteinkomster.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl. Ålandsdelegationen konstaterar att

landskapslagen antogs av lagtinget först 20.12.2018, fastän de kom-pensationer landskapslagen avser beaktats i den av lagtinget an-tagna budgeten för 2018.

Om möjligheterna att sätta i kraft en landskapslag före lagstiftnings-kontrollen har slutförts anges i detaljmotiveringen till ändringen av självstyrelselagen (RP 18/2002 rd) bl.a. följande:

”Möjligheten att sätta i kraft en landskapslag omedelbart skall kunna tillgripas endast i undantagsfall. Det normala är att landskapsrege-ringen och lagtinget skall försöka planera lagberedningen och bud-getbehandlingen så att det finns tid för presidenten att fatta sitt beslut. Också när det finns ont om tid går det med praktiska åtgärder att påskynda förfarandet.

Det måste också finnas särskilda skäl för att frångå det normala för-farandet. Sådana särskilda skäl kan vara att brådskan beror på yttre omständigheter som landskapsregeringen och lagtinget inte kan på-verka eller att det är synnerligen viktigt att en landskapslag kan sättas i kraft t.ex. vid årsskiftet. Bedömningen av frågan om särskilda skäl finns ankommer uteslutande på lagtinget. Det är inte meningen att Ålandsdelegationen, högsta domstolen eller republikens president i samband med lagstiftningskontrollen skall pröva, om särskilda skäl har varit för handen eller ej. Det finns givetvis ingenting som hindrar att de uttalar sin uppfattning i saken, men det är inte meningen att presidenten skall utöva vetorätt på den grund att en landskapslag har satts i kraft för tidigt utan att det har funnits särskilda skäl till detta.”

Med beaktande av det som härom framförs i landskapslagens förar-beten och landskapsregeringens budgetförslag för år 2018, anser Ålandsdelegationen att det vid den tidpunkt landskapslagen antogs fanns särskilda skäl för att sätta landskapslagen i kraft i brådskande ordning. Ålandsdelegationen önskar dock påpeka att eftersom an-slag redan intogs i landskapets budget för 2018, borde det ha funnits tillräckligt med tid att stifta landskapslagen i normal lagstiftningsord-ning. Delegationen uppfattar dock den ovan citerade detaljmoti-ivering som ett uttalande om att en sådan omständighet inte bör utgöra grund för att en landskapslag vid lagstiftningskontrollen ska förordnas att förfalla, vilket ytterligare skulle fördröja landskapsla-gens tillämpning.

Landskapslagen får en retroaktiv verkan eftersom den gäller finans-året 2018. Eftersom retroaktiviteten är till fördel för kommunerna, för-anleder retroaktiviteten inte anmärkningar från Ålandsdelegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskap-ets lagstiftningsbehörighet. Ålandsdelegationen har dock ovan under

lagstiftningsbehörigheten ifrågasatt riktigheten i att landskapslagen satts i kraft i brådskande ordning trots att de medel landskapslagen avser intagits redan i landskapets budget för 2018.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare